

Sygn. akt: WZ 29/12

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Błuś (przewodniczący)

SSN Marian Buliński (sprawozdawca)

SSN Jan Bogdan Rychlicki

Protokolant : Anna Krawiec

w sprawie z wniosku E. R. o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne skazanie wyrokiem Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego z dnia 11 maja 1983 r. po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na posiedzeniu w dniu 12 lutego 2013 r., zażalenia prokuratora Wojskowej Prokuratury Okręgowej na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 18 października 2012 r., o przekazaniu wniosku E. R. do rozpoznania sądowi właściwemu tj. Sądowi Okręgowemu w K.

p o s t a n o w i ł

uchylić zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego na sesji w K. z dnia 11 maja 1983 r. E. R. został skazany za popełnienie przestępstwa określonego w art. 143 d.k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 25 lipca 2012 r. stwierdził nieważność wyroku Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego wydanego na sesji wyjazdowej w K. w dniu 11 maja 1983 r. skazującego E. R.

W dniu 13 września 2012 r. do Wojskowego Sądu Okręgowego w P. wpłynął wniosek o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania i zadośćuczynienia za wynikię wskutek tego skazania krzywdy, określając łączną ich wysokość na kwotę 500 tys. zł.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 18 października 2012 r. stwierdził swoją niewłaściwość do rozpoznania wniosku E. R. o odszkodowanie i zadośćuczynienie i przekazał ten wniosek do rozpoznania sądowi właściwemu tj. Sądowi Okręgowemu w K.

Zażalenie na to postanowienie złożył prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. zarzucając temuż postanowieniu obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia a mianowicie:

„a) Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z dnia 23 kwietnia 1991 r. ze zm.) poprzez zastosowanie tego przepisu jako podstawy określenia kognicji w przedmiocie rozpoznania żądania odszkodowania i zadośćuczynienia osoby, wobec której unieważniono orzeczenie w trybie wzmiankowanej ustawy i w konsekwencji stwierdzenie swojej niewłaściwości do rozpoznania żądania E. R. i przekazanie tego wniosku Sądowi Okręgowemu w K.

b) Art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z dnia 23 kwietnia 1991 r. ze zm.) poprzez nieuwzględnienie treści tego przepisu przy określaniu właściwości rzeczowej sądu w przedmiocie rozpoznania żądania odszkodowania i zadośćuczynienia osoby, wobec której unieważniono orzeczenie w trybie wzmiankowanej ustawy i w konsekwencji stwierdzenie swojej niewłaściwości do rozpoznania wniosku E. R. o odszkodowanie i zadośćuczynienie i przekazanie tego wniosku Sądowi Okręgowemu w K”.

W oparciu o to skarżący wniósł „o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P., celem rozpoznania żądania E. R. w przedmiocie odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania unieważnionego orzeczenia”.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 29 stycznia 2013 r. (WK 10/12) po rozpoznaniu kasacji wniesionej przez Naczelnego Prokuratora Wojskowego na niekorzyść wnioskodawcy – uchylił postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 25 lipca 2012 r. stwierdzającego nieważność wyroku Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego z dnia 11 maja 1983 r. i sprawę przekazał jako właściwemu Sądowi Okręgowemu w K.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Ma rację skarżący, że Wojskowy Sąd Okręgowy w P, zaskarżonym postanowieniem rażąco obraził art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z dn. 23.04.1991 r. ze zm. Nr. 34, poz. 149) przez zastosowanie tego przepisu, jako podstawy określenia kognicji w przedmiocie rozpoznania wniosku o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia wniesionego przez osobę, wobec której unieważniono orzeczenie w trybie tej ustawy oraz art. 8 ust. 2 tejże ustawy przez nieuwzględnienie treści tego przepisu przy określeniu właściwości do rozpoznania wniosku o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia.

Z przepisu art. 2 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. wynika bezspornie, że ma on zastosowanie do określenia właściwości sądu w sprawach związanych ze stwierdzeniem nieważności orzeczeń. W omawianej sprawie Wojskowy Sąd Okręgowy w P, nie rozpoznał sprawy w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia, bowiem wcześniej uczynił to już ten Sąd w sprawie (Ko ...), zatem swą właściwość winien ocenić w oparciu o art. 8 ust. 2 cyt. ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. Jako błędny należy uznać pogląd, że przepis art. 8 ust. 2 zawiera w omawianym zakresie jedynie wskazanie miejsca gdzie należy zgłosić żądanie odszkodowania lub zadośćuczynienia, a nie przesądza określenia właściwości Sądu do rozpoznania takich żądań.

Już choćby z domniemania racjonalności ustawodawcy należy przyjmować, że przez wskazanie, w którym sądzie trzeba zgłosić żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia ustawodawca wskazuje, który sąd jest właściwy do rozpoznania takich spraw.

Sąd Najwyższy rozumie przesłanki jakie legły u podstaw omawianego orzeczenia z dnia 18 października 2012 r. Zauważyć jednak należy, że Wojskowy Sąd Okręgowy w P. w sprawie o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia nie ma kognicji do oceny uprzedniego orzeczenia Wojskowego Sądu Okręgowego w P. stwierdzającego nieważność orzeczenia, dlatego dywagacje zawarte na k. 2-3 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia dotyczące właściwości sądu w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia poczynione są przez sąd do tego uprawniony.

Ustawodawca określił drogę do wzruszenia wadliwych orzeczeń przez skargę uprawnionych podmiotów i orzeczenie sądu odwoławczego.

W przedmiotowej sprawie kasacja nadzwyczajna Naczelnego Prokuratora Wojskowego doprowadziła do orzeczenia Sądu Najwyższego uchylającego postanowienie z dnia 25 lipca 2012 r. stwierdzającego nieważność wyroku Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego z dnia 11 maja 1983 r. i przekazującego sprawę jako właściwemu Sądowi Okręgowemu w K.

Wobec powyższego należało zaskarżone postanowienie uchylić bez wydania orzeczenia następczego.

W omawianej sprawie Sąd pierwszej instancji nie przystąpił do rozpoznania wniosku E. R. o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia. W chwili obecnej nie istnieje żadne orzeczenie, które stwierdzałoby nieważność wyroku Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego z dnia 11 maja 1983 r., zatem nie sposób przekazywać przedmiotowej sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Taka decyzja Sądu Najwyższego pozwala Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. na wybór drogi administracyjnej lub procesowej w odniesieniu do wniosku E. R. o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia za skazanie go wyrokiem z dnia 11 maja 1983 r.

